

„Wzmocnienie kompetencji nisko wykształconych pracowników w zakresie ich wyborów zdrowotnych w kontekście zmian na rynku pracy”

(Strengthening transversal competences of less educated employees concerning their health choices in the context of changing labour market)

Numer projektu: 142222-LLP-1-2008-1-PLGRUNDTVIG-GMP; Umowa nr: 2008-3466/001-001

Notatka prasowa

Uzasadnieniem podjęcia projektu „*Strengthening transversal competences of low educated employees concerning their health choices in the context of changing labour market*” (akronim: LEECH) były wyniki badań społecznych prowadzonych w różnych krajach europejskich, które wskazują na powiązanie lepszego stanu zdrowia oraz korzystniejszych dla zdrowia zachowań z wyższym poziomem wykształcenia. Inaczej mówiąc – im niższy status społeczno-ekonomiczny (w tym szczególnie edukacyjny) tym statystycznie gorsze zachowania zdrowotne, motywacja do wprowadzania zmian w stylu życia, a tym samym zdrowie. Wyniki badań pokazują również poważne niedostatki w zakresie rozwiązań praktycznych (w zakresie szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia) adresowanych do pracowników z niskim poziomem wykształcenia.

Taka sytuacja generuje wysokie koszty dla państwa, w tym związane z opieką zdrowotną i pomocą społeczną dla osób o niskim statusie wykształcenia oraz samych zainteresowanych, w związku z ograniczeniem ich zdolności do pracy i zmniejszeniem konkurencyjności na rynku pracy. Stąd szczególnie istotnym wyzwaniem staje się zmniejszanie nierówności w szeroko pojętym zdrowiu pomiędzy populacjami pracujących z wyższym i niskim poziomem wykształcenia (Low Educated Employees – LEE).

Projekt „Wzmocnienie kompetencji nisko wykształconych pracowników w zakresie ich wyborów zdrowotnych w kontekście zmian na rynku pracy” to międzynarodowe przedsięwzięcie badawczo – wdrożeniowe realizowane w ramach programu Life Long Learning, podprogramu Grundtvig od grudnia 2008r. do lutego 2011 r. w czterech państwach członkowskich Unii Europejskiej: Hiszpanii, Łotwie, Polsce oraz Słowenii. Jego koordynatorem było Krajowe Centrum Promocji Zdrowia w Miejscu Pracy Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi

Głównym celem projektu LEECH było zbadanie charakteru różnic w zakresie świadomości i zachowań zdrowotnych między pracownikami ze zróżnicowanym poziomem wykształcenia oraz opracowanie zaleceń do edukacji zdrowotnej nisko wykształconych osób dorosłych. Osiągnięciu tego celu nastąpiło poprzez następujące działania projektowe:

1. Identyfikację specyficznych sposobów postrzegania zdrowia i jego determinant, poziomu wiedzy i przekonań LEE dotyczących ich osobistych wyborów zdrowotnych oraz zachowań zdrowotnych (również w kontekście miejsca pracy), a także rozpoznanie ich preferencji w zakresie treści, metod i nadawców przekazów z zakresu edukacji zdrowotnej.
2. Podsumowanie istniejących i sformułowanie kolejnych rekomendacji dotyczących efektywnych metod edukacji zdrowotnej LEE (szczególnie w zakresie zawartości przekazów, właściwych strategii i metod edukacyjnych).
3. Identyfikację systemów edukacyjnych dostępnych w poszczególnych krajach partnerskich dla dorosłych osób pracujących (tj. istniejących mechanizmów, instytucji

¹ Project LEECH, 14222-LLP-2008-PL-GRUNDTVIG-GMP – polskie tłumaczenie: „Wzmocnienie kompetencji nisko wykształconych pracowników w zakresie ich wyborów zdrowotnych w kontekście zmian na rynku pracy”

„Wzmocnienie kompetencji nisko wykształconych pracowników w zakresie ich wyborów zdrowotnych w kontekście zmian na rynku pracy”

(Strengthening transversal competences of less educated employees concerning their health choices in the context of changing labour market)

Numer projektu: 142222-LLP-1-2008-1-PLGRUNDTVIG-GMP; Umowa nr: 2008-3466/001-001

oraz form możliwych szkoleń), który można by tam wykorzystać do realizacji edukacji zdrowotnej wśród LLE.

4. Przygotowanie monografii dla edukatorów zdrowotnych nt. skutecznych sposobów stymulujących LEE do realizacji prozdrowotnego stylu życia.
5. Przeszkolenie grupy ok. 120 edukatorów zdrowotnych w czterech krajach partnerskich, w obszarze właściwych strategii edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia kierowanej do LEE oraz sposobów przekazywania tych kompetencji kolejnym grupom osób zainteresowanych tą tematyką (szkolenie kaskadowe).
6. Upowszechnienie efektów projektu (tj. m.in. monografii i zalecanych treści szkolenia) wśród przedstawicieli grupy docelowej.

Przeprowadzone w ramach projektu badania wykazały że osoby z niższym poziomem wykształcenia są specyficzną grupą wykazującą trudności w korzystaniu z edukacji zdrowotnej i w recepcji działań z obszaru promocji zdrowia. Jednocześnie warto zauważyć, że grupa ta charakteryzuje się dużym wewnętrznym zróżnicowaniem. Ponadto zidentyfikowano znaczne różnice w poszczególnych krajach biorących udział w projekcie.

Projekt LEECH potwierdził, że niżej wykształceni pracownicy postrzegają swoje zdrowie jako gorsze w porównaniu z lepiej wykształconymi osobami, jak również rzadziej podejmują zachowania prozdrowotne (np. ograniczanie ilości spożywanego cukru, podejmowanie aktywności fizycznej, robienie badań diagnostycznych itp.). Nisko wykształceni pracownicy przyznają, że na co dzień, w miejscu swojej pracy nie podejmują działań dotyczących troski o swoje zdrowie. Częściej również nie przestrzegają zaleceń dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy o ile nie grożą za to konsekwencje natury za ich zlekceważenie.

W świetle przeprowadzonych badań, pracownicy z niższym poziomem wykształcenia preferują pewne sposoby nabywania wiedzy dotyczącej zdrowia:

- a) poprzez audycje radiowe i programy telewizyjne (72% badanych wskazało te źródła),
- b) spotkania „twarzą w twarz” ze specjalistami doradzającymi podejmowanie konkretnych sposobów dbania o zdrowie (63%),
- c) różne aktywności edukacyjne o charakterze rozrywkowym np. uczestnictwo w konkursach czy festynach promujących zdrowy styl życia (61%).

Z drugiej strony, grupa pracowników z niskim poziomem wykształcenia nie jest najlepszym odbiorcą działań edukacyjnych wymagających użycia Internetu. Tylko 25% badanych wskazało taką opcję pozyskiwania wiedzy jako odpowiednią. Ogólnie rzecz ujmując, strategie edukacyjne oparte na czytaniu tekstu, podejmowane wobec osób nisko wykształconych, wydają się mieć ograniczone zastosowanie, choć między respondentami z partnerskich krajów były w tym względzie istotne różnice (np. między Łotwą a Słowenią). Co więcej, 43% badanych LEE (dwa razy więcej niż w grupie osób z wyższym poziomem wykształcenia) przyznało, że lepiej jest wiedzieć mniej o zdrowiu.

Spośród najważniejszych wniosków, jakie wynikają z projektu, warto nadmienić, że nisko wykształceni pracownicy wydają się być trudną grupą odbiorców edukacji zdrowotnej i promocji

„Wzmocnienie kompetencji nisko wykształconych pracowników w zakresie ich wyborów zdrowotnych w kontekście zmian na rynku pracy”

(Strengthening transversal competences of less educated employees concerning their health choices in the context of changing labour market)

Numer projektu: 142222-LLP-1-2008-1-PLGRUNDTVIG-GMP; Umowa nr: 2008-3466/001-001

zdrowia w miejscu pracy. Preferencje w zakresie edukacji zdrowotnej pracowników z niskim poziomem wykształcenia ściśle zależą od czynników socjokulturowych takich jak m.in.: miejsce zamieszkania, warunki mieszkaniowe, wykształcenie, status społeczny i ekonomiczny. Najważniejsze różnice zaobserwowane między grupami (ze względu na poziom wykształcenia) dotyczą preferencji w zakresie źródeł informacji dotyczących zdrowia oraz przekonań co do potrzeby uczestnictwa w szkoleniach z zakresu edukacji zdrowotnej.

Więcej szczegółowych informacji (zarówno wyników badań jak i praktycznych wskazówek) można znaleźć w podręczniku będącym pokłosiem projektu: “Nisko wykształceni pracownicy a zdrowie – wyzwania dla edukacji zdrowotnej” (pod redakcją Elżbiety Korzeniowskiej, Krzysztofa Puchalskiego, Riga Stradins University, 2010). Zawarte tam informacje mogą pomóc w znalezieniu odpowiedzi na pytanie: jak uczyć i docierać z działaniami na rzecz zdrowia do osób z niskim poziomem wykształcenia.

Mamy nadzieję, że publikacja ta okaże się przydatna w Państwa pracy i będziemy wdzięczni za pomoc w upowszechnianiu zawartej tam wiedzy. Osoby zainteresowane bardziej szczegółowymi informacjami dotyczącymi projektu LEECH i jego efektów zapraszamy na strony internetowe:

- <http://promocjazdrowiawpracy.pl/> (angielska i polska wersja strony projektu),
- www.ivadis.es (hiszpańska wersja strony projektu),
- www.cilizadelo.si (słoweńska wersja strony projektu),
- www.rsu.lv/ddvvi/leech (łotewska wersja strony projektu).

W imieniu zespołu projektowego,

dr Elżbieta Korzeniowska
Krajowe Centrum Promocji Zdrowia w Miejscu Pracy
Instytutu Medycyny Pracy im. J. Nofera w Łodzi